

YASHIL

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№10

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 1099 sahifa.

2025-yil, 21-oktyabr

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlrat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlrat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

QAYTA TIKLANUVCHI YASHIL ENERGIYA: BARCHA UCHUN MUHIM MASALA.....	13
Muxiddin Kalonov	
MOLIYAVIY INNOVATSIYALAR: IQTISODIY MOHIYATI, QO'LLANILISHI VA RIVOJLANISHI.....	19
Quliyev Begimqul Melikovich	
SAVDO KORXONALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA STATISTIK TAHLIL USULLARIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI.....	24
Sabirova Oysuluv Shonazarovna	
KORXONANING MEBEL MAXSULOTLARI BOZORIDAGI O'RNINI KENGAYTIRISH USULLARI	30
Musayeva Shoirazimovna	
IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSIYA KO'RSATKICHLARI TIZIMINING FUNKTSIONAL JIHATI.....	35
Alabayev Sobitxon	
MAMLAKATIMIZDA MAHSULOTLARNING MUVOFIQLIGINI BAHOLASH AMALIYOTI.....	40
Zakirov Ansabxon Akaidinovich	
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНЫХ ОБЛИГАЦИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	48
Саидрахмедова Аида Мирзаевна	
KORXONALAR FAOLIYATIDA DEBITOR VA KREDITOR QARZDORLIKNI BOSHQARISH	55
Mirzayev Ozod Furkatovich	
AHOLI PUL DAROMADLARI VA HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISH KO'RSATKICHLARI O'RTASIDAGI EKONOMETRIK TAHLIL.....	59
Qodirov Farrux Ergash o'g'li	
BUDJET RESURSLARI SHAKLLANISHIDA HUDUDNING SOLIQ SALOHİYATINI OSHIRISH VA MOLIYAVIY BARQARORLIK.....	64
Yuldashev Adhamjon Axadjonovich	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY RIVOJLANISHI TUSHUNCHASIGA NAZARIY YONDASHUVLAR.....	69
Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
МЕТОДИКА УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ ПОТОКАМИ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА	73
Минутдинова Лилия Тагировна, Машарипов Озод Алимович	
ГАРМОНИЗАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО	78
Абдужалилова Дилноз Абдусаттаровна	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA SMART TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARBLIGI	84
Sobirjonov Muxiddin Toxirjon o'g'li	
TO'LOVGA QOBILİYATSIZLIK HOLATIDAGI KORXONALARDA TUGATISH BALANSINI TUZISH.....	90
Nabiyev Gofurjon Nosirjon o'g'li	
O'ZBEKISTON SANOATINING "YASHIL" IQTISODIYOTGA O'TAYOTGANLIGI: IMKONIYATLAR VA CHEKLOVLAR	96
Habibullayev Oybek Asliddin o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT KONTSEPTSIYASINING EVOLYUTSIYASI VA ILMIY-NAZARIY YONDASHUVLAR.....	102
Allayarov Suxrob Rustamovich	
O'ZBEKISTONDA TO'G'RIDAN-TO'G'RI CHET EL INVESTITSIYALARINING MILLIY IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDAGI ROLI	107
Raxmatov Adxam Itolmasovich, Boynazarova Matluba Xatamovna	

HUDUDIY IJTIMOY TENGLIK VA KAMBAG'ALLIKNI YUMSHATISHDA MEHNAT RESURSLARI OMILLARI.....	114
Durumov Temur G'olibovich	
TRANSPORT TARMOG'I VA MILLIY IQTISODIYOTNING ASOSIY TARMOQLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNI MODELASHTIRISH (SURXANDARYO VILOYATI MISOLIDA)	121
Turayev Baxtiyor Ergashevich, Aymatov Sirojiddin To'raqul o'g'li	
РОЛЬ ЭНЕРГЕТИКИ В ФОРМИРОВАНИИ УСТОЙЧИВОГО РОСТА ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА.....	134
Нигматуллаева Гулчехра Нуруллаевна	
O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI VA UNDA SIFAT MENEJMENTINING ROLI.....	139
Yuldashev Iskandar Bahromovich	
YER QA'RIDAN FOYDALANUVCHILARGA SOLIQ SOLISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	145
Zoxidov Ismatjon Yunusjon o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TURIZM INDUSTRIYASIDA INNOVATSION BIZNES-MODELLAR.....	151
Shaxinabonu Choriyeva	
AVTOTRANSPORT – EKSPEDITSIYA XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING KONTSEPSIYASI	157
Ergasheva Mukhabbat Abdusamatovna	
“YASHIL” ENERGIYA ISHLAB CHIQUVCHI KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI SOLIQQA TORTISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	163
Toshtemirov To'liqin Toirjonovich	
DAVLAT IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SIYOSIY INSTITUTLARNING ROLI VA UNI KUCHAYTIRISH MEKANIZMLARI.....	166
O. Nurmuradov	
TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI BANK TEXNOLOGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH ASOSLARI	171
Meyliqulov Shaxboz Xolmamat o'g'li	
СВЯЗНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНЫХ И РЕГИОНАЛЬНЫХ СТРАТЕГИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ: ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ.....	176
Ташматов Гайрат Ровшанович, Содиков Авазбек Мадаминович	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI TURIZM SOHASINI RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	183
Zarikeyeva Miyasar Maratovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH TENDENSIYASI.....	187
Saidrahmatova Zuhaxon Saidazim qizi	
O'ZBEKISTON KONCHILIK SANOATI KORXONALARIDA INVESTITSION JARAYONLARNI BOSHQARISH VA INNOVATSION XAVFLARNI KAMAYTIRISH STRATEGIYALARI	192
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
O'ZBEKISTONDA QULAY INVESTITSIYA MUHITINI SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI.....	196
Xuramov Zafar Rajabaliyevich	
PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARIDA XOMASHYO TA'MINOTI BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING XORIJ DAVLATLAR TAJRIBASI.....	201
Zakirov Abduazim Abdurashidovich	
НОВЫЙ ЭТАП ПРИМЕНЕНИЯ РЫНОЧНЫХ МЕХАНИЗМОВ В ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	206
Махкамов Ибраим	
O'ZBEKISTONDA SUG'URTA BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI.....	213
Kushmuradov Oman, Ismoilov Sherzod Ismoil o'g'li	
GLOBALIZATSIYA SHAROITIDA MILLIY IQTISODIYOT NAZARIYASI.....	217
Mo'ydinov Xurshidbek Abdullayevich	
DORIVOR O'SIMLIKLARNI QAYTA ISHLASHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI	221
Usmonov Mirg'ulom Xoshim o'g'li	

BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA YERISHISHDA SUN'IY INTELLEKT TIZIMLARINI QO'LLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILASHTIRISH (XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI MISOLIDA)	227
Nasrulloev Hayotjon Xabibulloevich	
НЕЙРОИНТУИТИВНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И ЕГО РОЛЬ В УПРАВЛЕНИИ РИСКАМИ В БИЗНЕСЕ.....	233
Ягудин Дмитрий Рустамович	
RESURLARNI SOLIQQA TORTISH AMALIYOTINING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI VA ULARNING MILLIY SOLIQ TIZIMIDA QO'LLASH MASALALARI	240
Nasimdjanoov Yunusjon Zoxidovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI UCHUN QO'LLANILAYOTGAN SOLIQQA TORTISH MEXANIZMLARI	246
Akbarov Akramjon Ibragimzhonovich	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA "YASHIL" MARKETINGNI JORIY ETISHNING DOLZARB JIHATLARI	250
Bazarova Fayyoz Tuxtamurodovna	
INSON KAPITALI VA IQTISODIYOTNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI.....	255
Muzaffar Raximov	
UY-JOY KOMMUNAL XO'JALIGINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	259
Odamboyev Oybek Ravshanbek o'g'li	
INTERNATIONAL ORGANIZATIONS' APPROACHES TO ATTRACTING INVESTMENT IN HUMAN CAPITAL	268
Akhmadaliyeva Nikholakhon	
RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	273
Vohobov Hikmatillo Ma'mirjon o'g'li	
ФОРСАЙТ И ЭКОНОМИЧНЫЕ ИННОВАЦИИ КАК ДРАЙВЕРЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ТОРГОВЛИ САМАРКАНДА	280
Тохинова Гуллола Миркамолевна	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI BOSHQARISHDA KASB-HUNAR TA'LIMI BITIRUVCHILARINING O'RNI	287
Toshpulatov Sherzod Xaydarkulovich	
DIGITAL TECHNOLOGIES IN ECOTOURISM: INNOVATIVE STRATEGIES FOR ADVANCING GREEN TOURISM	292
Barno Erkayeva	
AGROTURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	296
Baymuradova Iroda Shermamatovna, Mardonova Zarifa Numonjonovna	
DAVLAT BUDJET NAZORATI TIZIMINI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	301
B.Sh.Mirzayev	
YOSHLAR BANDLIGIDA KO'NIKMALAR NOMUTANOSIBLIGI MUAMMOLARI VA YECHIMLARI.....	307
Raxmatxo'jayev Axrorxo'ja Akmal o'g'li	
TO'QIMACHILIK MAHSULOTLARINING EKSPORT SALOHİYATINI TAHLIL QILISH VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI BAHOLASH.....	311
Oqboyev Alisher Rasuljanovich	
РЕИНЖИНИРИНГ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ И ИХ РОЛЬ В РАЗВИТИИ БАНКОВСКОГО БИЗНЕСА.....	317
Рахимходжаева Нодира Саидрахаловна	
QISHLOQ XO'JALIGI TA'MINOT ZANJIRI JARAYONLARINING HOZIRGI HOLATINI TAHLIL QILISH.....	323
Ermonov Farrux	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI SHAKILLANTIRISH JARAYONIDA MOLIVAVIY NAZORATNI INNOVATSION TA'LIM YO'NALISHLARINI YO'LGA QO'YISH ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	329
Turg'unov Bahtiyor Nuriddinovich	

MARKAZIY OSIYODA SUV RESURSLARINI BOSHQARISH VA HAMKORLIKNING DOLZARB MASALALARI	334
Amanbaev Amanali Orazbaevich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI TURDAGI LOGISTIKA XIZMATLARINING USLUBIY ASOSLARI.....	338
Z. Teshayev	
O'ZBEKISTON AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA XIZMATLARI SOHASINING AMALDAGI HOLATINI TAHLIL QILISH.....	343
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
KORPORATIV BOSHQARUVDA LEADERSHIP 4.0 TAMOYILLARINI JORIY ETISH SAMARADORLIKNI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	349
Ismailov Allayor Rashidovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASH MASALALARI	355
Yusupov Farxod Adamboyevich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI O'RNI VA UNI RIVOJLANTIRISHNI USTUVOR YO'NALISHLARI	359
Abdullaeva Nilufar Javdat qizi	
MINTAQADA SANOAT KORXONALARINI RIVOJLANTIRISHNING SOLISHTIRMA EKONOMETRIK MODELLARI (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)	363
Saatmurotov Shohrux Zafar o'g'li	
O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORI: RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA ISTIQBOLLI IMKONIYATLAR	369
Abdurazaqov Jasur Abdunasimovich	
RAQAMLI PLATFORMALAR YORDAMIDA NORASMIY VA YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISHNING QO'SHIMCHA IMKONIYATLARI TO'G'RSIDA.....	374
Nasrullayev Hikmatullo Habibulloyevich	
O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI QO'LLAB-QUVVATLASH MAQSADIDA "XIZMATLAR IPOTEKASI" MOLIYAVIY INSTRUMENTLARINI AMALIYOTGA JORIY QILISH MASALALARI	379
Uskenbayeva Dilnoza Boxodir qizi	
ЭКОНОМИКО-СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ КАПЕЛЬНОГО ОРОШЕНИЯ ПРИ ВОЗДЕЛЫВАНИИ ЛУКА В ДЖИЗАКСКОЙ ОБЛАСТИ.....	384
Суюнов Шохзодбек Мурод угли	
XORIJIY DAVLATLAR SANOAT IQTISODIYOTIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH TAJRIBASI (YAPONIYA, KOREYA VA GERMANIYA MISOLIDA)	389
Mansurova Sayyora Baxtiyor Kizi	
KORXONALARDA ISHLAB CHIQUARISH XARAJATLARI HISOBGA OLIISHDA XORIJ TAJRIBASINI QO'LLASH	395
Raxmatov Baxriddin Baxtiyor o'g'li	
PECULIARITIES OF THE IRRIGATION WATER DELIVERY PAYMENT IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN	399
Muminov Sherzod Kholmirzaevich	
DIGITALIZATION OF AGRICULTURAL PRODUCTS FOR EXPORT	404
Azimov R.B.	
AHOLI JON BOSHIGA UMUMIY DAROMADLAR HAJMINI TREND MODELLAR ASOSIDA PROGNOZLASH	409
Xolto'rayev Islom Ilhomovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI BANDLIK SHAKLLARI.....	416
Sayipov Begzod Rahimovich	
TIJORAT BANKLARINING YANGI DAVR SHAROITIDA MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASH USULLARI VA INDIKATORLARI	422
Sadikov Iskandar Gayratovich	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARINING SAMARADORLIGINI IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI	427
Ibrohimov Davronbek Muhammadi o'g'li	

MAHALLIY BUDJET SOLIQLI DAROMADLARI BAZASI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SOLIQLAR TA'SIRCHANLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	433
Isoqov Zafarjon Zokirjonovich	
TOSHKENT SHAHRIDAGI YIRIK SOLIQ TO'LOVCHILARNING SOLIQ QARZDORLIGI TAHLILI	438
Soipov Boburmirzo Nosirjon o'g'li	
РОЛЬ ЖИЛИЩНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В СИСТЕМЕ КОМПЛЕКСНОГО РАЗВИТИЯ ТЕРРИТОРИЙ МЕЗОУРОВНЯ	446
Далиев Ахтам Шарафутдинович	
TO'QIMACHILIK SANOAT KORXONALARIDA INSON RESURSLARINI BOSHQARISHDA XORIJ TAJRIBALARINING ZARURLIGI	454
Abdullayev Dostonbek G'ofurjon o'g'li	
TURISTIK KLASSTERLARNING NAZARIY ASOSLARI VA ULARNING HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI O'RNI	458
Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RESURS TA'MINOTI BOSHQARUVINING NAZARIY KONSEPSIYALARI VA MODELLARI	462
Arziqulova Oybar chin Eshquvat qizi	
XIZMATLAR SEKTORIDA RAQAMLI INNOVATSIYALAR VA MIJOZLAR EHTIYOJLARINI QONDIRISH MEKANIZMLARI	467
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СУЩНОСТЬ ПОДГОТОВКИ КАДРОВ В РАЗВИТИИ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА	472
Базаров Бердымурад Улугмуродович, Атавуллаева Саида Джумабекмуродовна	
TURIZM SOHASIDA KADRLAR SALOHİYATINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMI	478
Ho'jaqulov Bobur Rustam o'g'li	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA DAVLATNING RO'LI	483
Nabiyeva Muxabbat Djabirxanovna	
"HOW GREEN INVESETMENTS CAN EFFECT ON ECONOMIC GROWTH IN DEVELOPING COUNTRIES"	485
Farangiz Ma'rufjonovna Pirmatova	
TIJORAT BANKLARIDA UZOQ MUDDATLI RESURSLAR MANBALARI VA ULARNING HAJMINI OSHIRISHNING ZARURIYATI	493
Abduraxmonov Akmal Nurmat o'g'li	
GLOBAL BOSHQARUV VA BARQAROR RIVOJLANISHDA YASHIL TEXNOLOGIYALARNING ROLI	498
M.Sh. Tolipov	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ	504
Буранбаева Шоира Рустамовна	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA PIYOZ YETISHTIRISHDA TOMCHILATIB SUG'ORISHNI QO'LLASH ISTIQBOLLARI	508
Suyunov Shohzodbek Murod o'g'li	
YENGIL SANOAT KORXONALARINING RIVOJLANISHIGA BOSHQARUV MADANIYATIDAN FOYDALANISHNING TA'SIRI	513
Aknazarova Zebiniso Bagdadovna	
ISHLAB CHIQRISHNI DIVERSIFIKATSIYALASH SHAROITIDA KORPORATIV BOSHQARUVNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZM SAMARADORLIGINI ANIQLASH USULLARI	518
Qurbaniyazov Shaxzodbek Karimovich	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISH VA JOYLASHTIRISHNING IQTISODIY VA TASHKILIY ASOSLARI	524
Salimov Burxon Abubakirovich	
"YASHIL" IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH VA UNDA ENERGIYADAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	530
Berdiyeva Aziza G'anisher qizi	

SIRKULAR IQTISODIYOTDAN KORXONA VA TADBIRKORLAR MANFAATLARI	535
Sodikov Zokir Rustamovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK SOHASIDA ME'YORIY-HUQUQIY BAZANI ISHLAB CHIQISH	541
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich	
MINTAQA OZIY-OVQAT MAHSULOTLARI CHAKANA SAVDOSIDA SHADOW WAREHOUSE MODELIGA ASOSLANGAN YETKAZIB BERISH TIZIMINI JORIY QILISH	548
Ibrayimova Dilnoza Abdisherpovna	
XIZMATLAR SAVDOSI SOHASIDA O'ZBEKISTONNING XALQARO HAMKORLIK IMKONIYATLARI	555
Qodirjonov A.M.	
TO'QIMACHILIK SANOATINI IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH KONSEPSIYASINI SHAKLLANTIRISH USLUBIYOTI	559
Madraximova Gulasal Ro'zimboy qizi	
ГЛОБАЛЬНЫЕ ТРЕНДЫ СМАРТ-ТУРИЗМА И ИХ ПРИМЕНИМОСТЬ К КУЛЬТУРНОМУ НАСЛЕДИЮ УЗБЕКИСТАНА	564
Салихбаев Нурсултон Равшанович	
IJTIMOIIY HIMOYA TIZIMI VA IJTIMOIIY TIBBIY XIZMATLAR O'ZARO BOG'LIQLIGINING NAZARIY ASOSLARI	572
Shanazarov Farrux Shodiyorovich	
ТЕХНИКО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ РАЗРАБОТКИ МОБИЛЬНОГО ПРИЛОЖЕНИЯ JOB BARAKA ДЛЯ РЫНКА ТРУДА УЗБЕКИСТАНА	577
Еримбетова Улбосын Маратовна	
TASHQI SAVDO VA INVESTITSIYALAR TAHLILI HAMDA ULARNING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRI	582
Jalolov Bekzod Sherzod o'g'li	
"O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESLAR UCHUN SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA MOLIYAVIY KO'RSATKICHLARNI TAHLIL QILISH VA RAQAMLI YECHIMLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH"	586
Azamatjon Mardayev Abdusamat o'g'li	
FARMATSEVIKA MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQARUVCHI KORXONALARDA BUXGALTERIYA HISOBINI TASHKIL ETISHNING ME'YORIY-HUQUQIY ASOSLARI	591
Xudaynazarova Dilnoza Gafurovna	
O'ZBEKISTONDA INNOVASION TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA KADRLAR TAYYORLSH MENEJMENTINING AMAL QILISH USULLARI VA TURLARI	596
Ergashev To'liqin Shokirovich	
HUDUDIIY IQTISODIYOTNI RAQAMLI TEKNOLOGIYALAR ASOSIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH	602
Ibragimov Baxrom Baxodirovich	
ISLOMIY MOLIYA INSTRUMENTLARINI JORIY ETISH ORQALI O'ZBEKISTONDA MOLIYA BOZORINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI	606
Xodjayev Aziz Shovkatovich	
MAHALLIY HOKIMIYAT QAROR QABUL QILISH JARAYONLARIDA DINAMIK OMILLAR VA ULARNING INTEGRATSIYASI	611
Axmedov Farxod Raxmonjonovich	
UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR AUDITINI TASHKIL ETISH VA TAHLIL QILISH METODLARINI TAKOMILLASHTIRISH	617
Rizakulov Abdurauf Abdimutalibovich	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ ТУРИЗМА ЧЕРЕЗ КРЕАТИВНУЮ ИНДУСТРИЮ В РЕСПУБЛИКЕ КАРАКАЛПАКСТАН	623
Хошимова Камилла Навфал қизи	
IMITATION MODELDA AXBOROT NORAVSHANLIGI SABABLI YUZAGA KELADIGAN IQTISODIY SAMARASIZLIK TAHLILI	633
Qodirov Zohidjon Eralievich	

JISMONIY SHAXSLAR TOMONIDAN KREDITLARDAN FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI	637
Turdiboyeva Kumush Erkinovna	
SOG'LIQNI SAQLASH XIZMATLARI SOHASIDA SIFATNI BAHOLASH KO'RSATKICHLARI VA IQTISODIY SAMARADORLIK O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	641
Usmanova Nasiba Akbarjonovna, Eshbekova Xayriniso Baxtiyorovna	
SOLIQ TO'LOVCHILAR FAOLIYATINING SEGMENTATSIYASIGA ASOSLANIB SOLIQ XAVFLARINI ANIQLASH VA BAHOLASHNING AMALIY YONDOSHUVI	648
Elbaeva M.R.	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK NAZARIY ASOSLARI VA IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI.....	653
Hamroyev G'ayratjon Sultonovich	
QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA ISHLAB CHIQUARISHNI SIFAT MENEJMENTI TAMOYILLARI ASOSIDA TASHKIL ETISHNING XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI	657
Achilov Ilmurad	
MINTAQALAR INVESTITSION SALOHİYATINI OSHIRISHNING NAZARIY VA METODOLOGIK ASOSLARI	663
Qobilov Anvar Eshpo'lotovich	
KORXONALARNING YASHIL MARKETING STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQUISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	669
Sapayev Axmed Durdibayevich	
SANOAT KORXONALARINING SAMARADORLIGINI BAHOLASHDA KO'P MEZONLI TAHLIL USULLARINI QO'LLASH.....	674
Muxammadaliyev Mirzohidjon Muxammadali o'g'li	
BOJXONA HUDUDIDA QAYTA ISHLASH BOJXONA REJIMINING AMALDAGI HOLATI TAHLILI	681
Abdullayev Shaxzodbek	
ENSURING SUSTAINABLE REGIONAL DEVELOPMENT THROUGH INTEGRATION OF RECREATION AND ECOTOURISM RESOURCES IN UZBEKISTAN	686
Shaymanova Nigora Yusupovna	
MAKROIQTISODIYOTDA ISTE'MOL VA JAMG'ARISH FUNSIYALARI VA ULARNING O'ZBEKISTONDA O'ZGARISHI TENDENSIYALARI	691
Rustamov Narzillo Istamovich	
CHAKANA SAVDONI BOSHQARISHDA "BIG MIDDLE" NAZARIYASIDAN FOYDALANISH.....	697
Yaqubov Azizbek G'anibekovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA HUNARMANDCHILIKNI RIVOJLANTIRISHNING PROGNOZ VARIANTLARI	701
Ermetov Amirbek Ismailovich	
FISKAL NOMARKAZLASHTIRISH BO'YICHA XITOIY TAJRIBASI	708
Lokayev Bekzod Sherkobilovich	
SANOAT KORXONALARIDA RAQAMLI BOSHQARUV TIZIMLARI: IMKONIYATLAR VA CHEKLOVLAR.....	712
Ismatullayeva Munisxon Bori qizi	
EKOLOGIYA VA ATROF MUHITNI MUHOFAZA QILISH SOHASIDA DASTURIY BUDJETLASHTIRISH BO'YICHA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	717
Dilshod Pulatov, Dildora Mirzaeva, Gulzora Qahharova	
TIKUV-TRIKOTAJ SANOATIDA MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISH OMILLARI VA BOSHQARUV STRATEGIYALARI	725
Mardiyev Bunyod Sirojiddin o'g'li	
BURNOUTNING OLDINI OLIH: XODIMLAR SALOMATLIGI STRATEGIYASI	731
Ergasheva E'zoza Dilshod qizi	
O'ZBEKISTONDA KORXONALARNING TASHQI IQTISODIY FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI.....	736
Pulatova Moxira Baxtiyorovna	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA XARAJATLARNI BOSHQARISH VA HISOBGA OLIHNING INNOVATSION USULLARI: MENEJMENT VA BUXGALTERIYANING O'ZARO INTEGRATSIYASI	742
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	

RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISH MEXANIZMLARI	748
Uzoqov Suhrobjon Do'smat o'g'li	
OLIY TA'LIMNI MOLIYALASHTIRISH MODELLARI	754
Talapova Nargiza Baxriddinovna	
ВОЗОБНОВЛЕНИЕ ДОБЫЧИ ПРИРОДНОГО ГАЗА ИЗ ТРЁХ СКВАЖИН УЧАСТКА ХОДЖАСАЯТ ГКМ ДЕНГИЗКУЛЬ	758
Набиев Шахзод Темурович, Иргашбаев Шохрух Фаррух угли, Маннафов Улугбек Умар угли	
MADANIY TURIZM INDUSTRIYASINING RIVOJLANISH IMKONIYATLARI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	764
Toxirov Dilyor Davlatovich	
MOLIYAVIY AUTSORSING NAZARIYALARI VA UNING RIVOJLANISH BOSQICHLARI	768
Babadjanov Umiddbek Kamildjanovich	
TURIZM – TARIXIY XOTIRA VA ZAMONAVIY XIZMATLAR UYG'UNLIGI IFODASI	773
Janzakov Bekzot Kulmamat o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI RAQOBATBARDOSHLIGINING MOHIYATI VA BAHOLASH MEZONLARI	777
Abdikarimova Zilola Baxramovna	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARINI DIVERSIFIKATSIYALASHNING NAZARIY ASOSLARI	784
Ro'ziyeva Shaxlo Salimboyevna	
AXBOROT TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISH VA TEXNIK XIZMAT KO'RSATISHNI QO'LLAB-QUVVATLASH	788
Samiyeva Maftuna Faxriddin qizi	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARI DAROMADLILIGINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	791
Sanayev Javoxir Shovkat o'g'li	
FISCAL, MONETARY, AND CUSTOMS-TARIFF POLICIES IN ENSURING NATIONAL ECONOMIC STABILITY: EVIDENCE FROM UZBEKISTAN.....	796
Maxmudov S.T.	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ТУРИСТИЧЕСКИХ КЛАСТЕРОВ	801
Юсупова Н.Т.	
SANOAT KORXONALARINING IQTISODIY O'SISHIGA TA'SIR ETUVCHI ASOSIY FAKTORLAR TAHLILI	807
Rahimova Mushtariybegim Muxammadg'olib qizi	
DEMOGRAFIK O'ZGARISHLAR VA ULARNING IJTIMOIIY-IQTISODIY OQIBATLARI.....	812
Abdumalikova G.F.	
MINTAQAVIY INVESTITSIYA SIYOSATINI SAMARALI BOSHQARISHNING IQTISODIY VA INSTITUTSION ASOSLARI	821
Kenjayev Ikrom Ergashboyevich	
RAQAMLI AVIATSIYA EKOTIZIMI: AI/ML, DIGITAL TWIN VA BLOKCHEYN INTEGRATSIYASI	828
Azimova Moxinur Nozimovna	
XALQARO MOLIYA BOZORLARIDA INVESTITSIYA RISKLARINI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI	834
G'afurov Sherzod Abduvaxob o'g'li	
SURXONDARYO VILOYATINING REKREATSIYA RESURSLARI VA DAVOLASH-SOG'LOMLASHTIRISH TURIZMI SALOHİYATI	839
Murtazayeva Gulrux Isabek qizi	
MINTAQALAR TURISTIK-REKREATSION IMKONIYATLARINI BAHOLASHDA ZAMONAVIY GIS USULLARINI QO'LLASH (SARIOSIYO TUMANI MISOLIDA)	845
Safarov Manuchexr Axtam o'g'li	
XITOIY TAJRIBASI ASOSIDA INVESTITSIYA MUHITINI TAKOMILLASHTIRISH	852
Tirkashev Farruxjon Xolyigitovich	
TURIZM FAOLIYATINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHGA OID NAZARIY BILIMLARNING SHAKLLANISH XUSUSIYATLARI	857
Maxmudova Aziza Pirmamatovna	

TIJORAT BANKLARI RESURS BAZASI MUSTAHKAMLIGINI BAHOLOVCHI KO'RSATKICHLAR TIZIMI	863
Raxmanov Ilxom Xurramovich	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA BOSHQARUV TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	871
Maxsudov Sherzod Solijonovich	
FISCAL, MONETARY, AND CUSTOMS-TARIFF POLICIES IN ENSURING NATIONAL ECONOMIC STABILITY: EVIDENCE FROM UZBEKISTAN.....	877
Mahmudov Sarvar	
ATROF-MUHITGA OID FISKAL KO'RSATKICHLAR ASOSIDA MINTAQAVIY BAHOLASH	882
Zilola Rahmatova	
XORAZM VILOYATI TUMANLARIDA EKSPORT SAMARADORLIGI: STOXAСТИK CHEGARAVIY TAHLIL (SFA) ASOSIDAGI EMPIRIK YONDASHUV	887
Fozil Xolmurotov	
МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОЦЕНКИ БЕДНОСТИ: МЕЖДУНАРОДНЫЕ ПОДХОДЫ И НАЦИОНАЛЬНАЯ СПЕЦИФИКА.....	900
Мамаризоев Жахонгир Исохонович	
EKOLOGIK VAZIYAT VA AHOLI SALOMATLIGINING PROGNOZ KO'RSATKICHLARI	905
Egamqulov Husniddin Erkaboyevich	
CHO'L HUDUDLARIDA TURISTIK RESURLARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI.....	911
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Mavlonov Ahmadjon Muhammadovich	
КОНЦЕПЦИЯ ИДЕНТИФИКАЦИИ И ИЗМЕРЕНИЯ ЭФФЕКТОВ ЗАНЯТОСТИ В ЭКОЛОГО-ОРИЕНТИРОВАННОЙ ЭКОНОМИКЕ	918
Сагидуллин Фарид Радикович	
ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИИ ГОСТИНИЧНОГО БИЗНЕСА В СФЕРЕ ПРОДВИЖЕНИЯ И СБЫТА ТОВАРОВ И УСЛУГ В ИНДУСТРИИ ГОСТЕПРИИМСТВА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	927
Бабаджанова Лола Шопулатовна	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA OZIYQ-OVQATNI RIVOJLANTIRISHDA QISHLOQ XO'JALIGINING ROLI.....	935
G'aniyev Baydulla Toshmurodovich, Bustonov Komiljon Kumakovich	
TURISTIK MINTAQALARNI RIVOJLANTIRISHDA MAHALLIY AHOLINING ISHTIROKINI TA'MINLASHNING AYRIM MASALALARI	943
Abduxamidov Sarvar Adxamovich	
TA'LIM KLASSTERLARI KONTEKSTIDA BOSHQARUVNING ZAMONAVIY MUAMMOLARI VA STRATEGIK YECHIMLARI: TRIPLE HELIX MODEL ASOSIDA TAHLIL.....	947
Imamova Nilufar Asamutdinovna	
EKOLOGIK TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY ASOSLARI VA ISTIQBOLLARI.....	954
Xamdullayeva Gulhayo Ergash qizi	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI RAQOBATBARDOSHLIGINI BAHOLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARI	960
Sirojiddinov Kamoliddin	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	967
Seytimbetov Kabul Serimbetovich	
AGROTADBIRKORLIK FAOLIYATINING ASOSIY FUNKSIYALARI VA RIVOJLANISH QONUNIYATLARI.....	971
Nasriddinov Xusanbek Sadriddin o'g'li	
TEMIR YO'L TRANSPORTIDA ENERGIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISH: QAYTA TIKLANADIGAN ENERGIYA MANBALARI	976
Abdusattorov Abdusamat Sobirovich	
QISHLOQ XO'JALIGIDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH VA OZIYQ-OVQAT MAHSULOTLARINI ISHLAB CHIQRISHDA MENEJMENT QARORLARINING IQTISODIY TAHLILI	981
Karieva Gulnora Abdullayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
TA'LIM TIZIMINI MOLIYALASHTIRISHDA O'QUV DASTURLARINING KAPITAL ZICHLIGI	989
Dusanov Salim Mamarasulovich	

QATTIQ CHIQINDILARNI QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA INNOVATSION MENEJMENTNING O'RNINI VA AHAMIYATI	995
Temirov Azizbek Voit o'g'li	
STRATEGIK REJALASHTIRISH ORQALI KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH	1002
G.Ya. Muxibova, O.U. Sharifxodjayeva, O. To'rabekova	
ДЕТЕРМИНАНТЫ И ПОСЛЕДСТВИЯ МЕЖРЕГИОНАЛЬНОЙ МОБИЛЬНОСТИ РАБОЧЕЙ СИЛЫ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	1009
Шакаров Зафар Гафорович	
TURIZM KLASTERLARIDA TIBBIY XIZMATLAR INTEGRATSIYASI: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI	1018
Yazdanova Shohista Tuyg'un qizi, Farxodova Shohnova Umidbek qizi	
TELEKOMMUNIKATSIYA SOHASI KORXONALARINING INNOVATSION FAOLLIGINI OSHIRUVCHI ZAMONAVIY YONDASHUVNI ISHLAB CHIQISH	1027
Xojiyeva Nazokat Davronbekovna	
QAYTA TIKLANADIGAN ENERGIYA MANBALARINING BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI: O'ZBEKISTON MISOLIDA.....	1034
Shodiyeva Zarinnabonu Shodi qizi	
O'ZBEKISTON QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA KORPORATIV BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI	1039
Qurbaniyozov Shaxzodbek Karimovich	
RAQAMLI IQTISODIYOTDA HISOB SIYOSATINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI	1044
Qurbanbayev Jurabek Eruvboyevich	
FINTECH TEXNOLOGIYALARI VA ULARNING KORXONA LIKVIDLIGIGA TA'SIRI.....	1048
Karimov Xondamir Jamshid o'g'li	
IMPROVING STRATEGIC MANAGEMENT ACCOUNTING OF INCOME AND EXPENSES.....	1056
Pardaeva Shakhnoza Abdinabievna	
DIGITAL SKILLS AND ACCOUNTING EDUCATION: NEEDS AND GAPS IN UZBEK HIGHER EDUCATION – CURRICULUM IMPLICATIONS FOR THE DIGITAL AGE	1061
Rustamova Iroda Bahtiyorovna	
TIJORAT BANKLARINING KREDIT XIZMATLARI: ZAMONAVIY TAHLIL VA TARAQQIYOT TENDENSIYALARI.....	1066
Jo'rayeva Zarifa Bahodir qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARINING YUQORI SIFATLI RIVOJLANISHINI TA'MINLASH	1073
Yaxshiyev Shahzod Sherali o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOTNING BARQAROR RIVOJLANISH	1079
Kuvotova Dilnora Kaxramonovna	
MAHSULOT, ISH (XIZMAT)LAR TANNARXIGA KIRITILADIGAN MODDIY XARAJATLAR VA ULARNI HUIJATLASHTIRISH.....	1084
Bolibekov Baxtiyor Achilovich, Rahmonqulov Temirbek Eshmamatovich	
AYOLLARNING YETAKCHILIK KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI VA TO'SIQLARI	1088
Baymuratova Guldjahan Xamdamovna	
INVESTITSIYA FAOLIYATINI MUQOBIL MOLIYALASHTIRISH AMALIY TAHLILI JARAYONLARI.....	1093
Boboqulov Akmal Muborakbekovich	

INVESTITSIYA FAOLIYATINI MUQOBIL MOLIYALASHTIRISH AMALIY TAHLILI JARAYONLARI

Boboqulov Akmal Muborakbekovich

Respublika Ma'naviyat va ma'rifat markazi
Moliya-Iqtisod bo'lim boshlig'i

Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Email: akmalboboqulov76@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada investitsiya faoliyatini muqobil moliyalashtirishning amaliy jihatlari, ularning samaradorligini ta'minlovchi omillar hamda investitsion jarayonlarda innovatsion yondashuvlarning o'rnini tahlil qilingan. Tadqiqotda kraudfunding, lizing, faktoring, ventchur kapital va boshqa muqobil moliyalashtirish mexanizmlarining o'ziga xos xususiyatlari hamda ularni milliy iqtisodiyot sharoitida qo'llash imkoniyatlari yoritilgan. Shuningdek, O'zbekiston iqtisodiyotida investitsion loyihalarni qo'llab-quvvatlashda davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlik samaradorligi tahlil etilib, mavjud muammolar hamda ularni bartaraf etish yo'llari bo'yicha takliflar ishlab chiqilgan. Maqolada iqtisodiy o'sish jarayonlarida muqobil moliyalashtirish manbalarining ahamiyati asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: investitsiya faoliyati, muqobil moliyalashtirish, kraudfunding, ventchur kapital, lizing, faktoring, davlat-xususiy sheriklik, investitsion loyiha, moliyaviy resurslar.

Abstract. This article analyzes the practical aspects of alternative financing of investment activities, factors ensuring their effectiveness, and the role of innovative approaches in investment processes. The study highlights the specific features of crowdfunding, leasing, factoring, venture capital and other alternative financing mechanisms and the possibilities of their application in the national economy. It also analyzes the effectiveness of cooperation between the state and the private sector in supporting investment projects in the economy of Uzbekistan, and develops proposals on existing problems and ways to overcome them. The article substantiates the importance of alternative financing sources in economic growth processes.

Key words: investment activity, alternative financing, crowdfunding, venture capital, leasing, factoring, public-private partnership, investment project, financial resources.

Аннотация. В статье анализируются практические аспекты альтернативного финансирования инвестиционной деятельности, факторы, обеспечивающие их эффективность, а также роль инновационных подходов в инвестиционных процессах. В исследовании раскрываются особенности краудфандинга, лизинга, факторинга, венчурного капитала и других альтернативных механизмов финансирования, а также возможности их применения в условиях национальной экономики. Проведен анализ эффективности государственно-частного партнерства в поддержке инвестиционных проектов в экономике Узбекистана, выработаны предложения по устранению существующих проблем и путям их преодоления. В статье обосновано значение альтернативных источников финансирования в процессах экономического роста.

Ключевые слова: инвестиционная деятельность, альтернативное финансирование, краудфандинг, венчурный капитал, лизинг, факторинг, государственно-частное партнерство, инвестиционный проект, финансовые ресурсы.

KIRISH

Hozirgi globallashuv jarayonlarida investitsiya faoliyatining samaradorligini oshirish va iqtisodiy o'sishning barqarorligini ta'minlashda moliyalashtirish manbalarini diversifikatsiya qilish muhim ahamiyat kasb etadi. An'anaviy bank kreditlari va davlat mablag'lari bilan cheklanib qolmasdan, muqobil moliyalashtirish mexanizmlaridan foydalanish investitsion muhitni yaxshilashga hamda tadbirkorlik subyektlarining faoliyatini kengaytirishga xizmat qiladi.

So'nggi yillarda O'zbekistonda investitsiya faoliyatini qo'llab-quvvatlash, xususan muqobil moliyalashtirish tizimini shakllantirish bo'yicha qator islohotlar amalga oshirilmoqda. O'zbekiston Respublikasining "Investitsiyalar va investitsiya faoliyati to'g'risida"gi Qonuni, Prezident farmonlari hamda Hukumat qarorlarida xorijiy sarmoyalarni jalb etish, innovatsion moliyaviy vositalarni joriy etish, shuningdek davlat-xususiy sheriklik tizimini kengaytirish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan.

Muqobil moliyalashtirishning kraudfunding, venchur kapital, lizing, faktoring kabi shakllari iqtisodiyotning real sektorida yangi loyihalarni amalga oshirish, kichik biznes va startaplarni rivojlantirishda muhim manba sifatida xizmat qilmoqda. Shu bois investitsiya faoliyatini muqobil moliyalashtirishning amaliy tahlilini o'rganish, mavjud imkoniyatlar va cheklovlarni aniqlash, ularning milliy iqtisodiyotdagi rolini baholash dolzarb ilmiy-amaliy masalalardan biri hisoblanadi.

Mazkur tadqiqotda investitsiya faoliyatini muqobil moliyalashtirishning nazariy asoslari, amaliy ko'rinishlari hamda samaradorligini oshirish yo'nalishlari tahlil qilingan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Investitsiya faoliyatini muqobil moliyalashtirish masalalari zamonaviy iqtisodiyotda muhim o'rin tutadi. Bu borada xalqaro va mahalliy olimlarning ilmiy izlanishlari turli yondashuvlar asosida olib borilgan. Jumladan, J. Tobin, P. Samuelson va J. M. Keynes kabi iqtisodchilar investitsiya faoliyatining iqtisodiy o'sishdagi o'rni, kapitalning samarali taqsimlanishi hamda moliyaviy bozorlarning muvozanatini ta'minlash masalalariga alohida e'tibor qaratgan. Ularning ilmiy ishlanmalarida investitsion jarayonlarda davlat siyosatining barqarorligi, moliyaviy vositalar diversifikatsiyasi va xususiy sektor ishtirokining kuchaytirilishi iqtisodiy rivojlanishning muhim omillari sifatida ko'rsatib o'tilgan.

So'nggi yillarda muqobil moliyalashtirish mexanizmlari, xususan kraudfunding, venchur kapital, faktoring, lizing va mikromoliyalashtirish kabi vositalarning iqtisodiy tizimdagi o'rni keng o'rganilmoqda. T. Belleflamme, A. Schwenbacher va E. Mollick tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda kraudfunding platformalari orqali investitsiya jalb etishning afzalliklari, xatar omillari hamda ularning kichik biznesni rivojlantirishdagi ahamiyati tahlil qilingan.

O'zbekistonlik iqtisodchi olimlar — Shernayev A. A., Xo'jayev Sh., Mamatqulov A., Rasulov B., Tojiboyev M. va Saidov U. kabi tadqiqotchilar o'z ilmiy ishlarida milliy iqtisodiyotda investitsion muhitni yaxshilash, muqobil moliyalashtirish mexanizmlarini rivojlantirish hamda davlat-xususiy sheriklik tizimini takomillashtirish masalalarini o'rganishgan. Jumladan, Shernayev A. A. o'z tadqiqotlarida O'zbekiston sanoatida kooperatsiya aloqalarini rivojlantirish va xorijiy investitsiyalarni jalb etish tajribasini tahlil qilgan.

Bundan tashqari, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-5635-sonli qarori (2023-yil 10-avgust), "Investitsiyalar va investitsiya faoliyati to'g'risida"gi Qonun (2019-yil 25-dekabr) hamda 2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi hujjatlarida investitsiya siyosatini takomillashtirish, xususan muqobil moliyalashtirish manbalarini kengaytirish chora-tadbirlari belgilab berilgan.

Tahlillardan ko'rinadiki, muqobil moliyalashtirish tizimi bozor iqtisodiyoti sharoitida moliyaviy barqarorlikni ta'minlash, yangi investitsion loyihalarni qo'llab-quvvatlash va innovatsion g'oyalarni amalga oshirishning samarali vositasi hisoblanadi. Shu sababli, ushbu yo'nalishda nazariy asoslar bilan bir qatorda amaliy tahlillarni ham chuqurlashtirish zarur bo'lib qolmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotning metodologik asosini zamonaviy iqtisodiy tahlil, tizimli yondashuv, taqqoslama tahlil, induksiya va deduksiya, empirik kuzatuv hamda statistik tahlil usullari tashkil etadi. Tadqiqotning asosiy maqsadi investitsiya faoliyatini muqobil moliyalashtirish jarayonlarini amaliy jihatdan o'rganish, ularning iqtisodiyotdagi o'rnini aniqlash va samaradorligini baholashdan iborat.

Ishning nazariy bazasi sifatida iqtisodiyot nazariyasi, moliya va investitsiya boshqaruvi sohalarida faoliyat yuritgan mahalliy hamda xorijiy olimlarning ilmiy izlanishlari, xalqaro moliyaviy institutlar tomonidan e'lon qilingan hisobotlar va tahliliy ma'lumotlar xizmat qilgan.

Tadqiqot davomida tizimli tahlil metodi investitsiya faoliyatining turli moliyalashtirish manbalari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni aniqlashda, qiyosiy tahlil esa O'zbekiston tajribasini xorijiy mamlakatlar amaliyoti bilan solishtirishda qo'llanilgan. Statistik tahlil yordamida investitsiyalar hajmi, ularning manbalari hamda o'sish sur'atlari bo'yicha raqamli ma'lumotlar tahlil qilingan. Empirik kuzatuv va ekspert baholash usullari orqali amaliy jarayonlar o'rganilib, natijalar asosida ilmiy xulosalar shakllantirilgan.

Tadqiqotning ma'lumot bazasini O'zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi, Moliya vazirligi, Markaziy bank, Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlari, shuningdek xalqaro moliyaviy institutlarning ochiq manbalari tashkil etgan. Olingan ma'lumotlar asosida investitsiya faoliyatini muqobil moliyalashtirishning milliy iqtisodiyotdagi ahamiyati, amaliy imkoniyatlari hamda rivojlantirish yo'nalishlari tahlil qilingan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Iqtisodiyotni isloh qilish jarayonida investitsiya faoliyatini muqobil moliyalashtirish amaliyotining muammolarini aniqlash va ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqish, ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyot barqarorligini hamda mamlakatning global raqobatbardoshligini ta'minlash — milliy iqtisodiyotimizda investitsiya faoliyatini muqobil moliyalashtirish usullarining zamonaviy holatini tahlil qilishni taqozo etadi. Shu bois tadqiqotning mazkur bobida investitsiya faoliyatini muqobil moliyalashtirish usullarining hozirgi amaliyotiga e'tibor qaratiladi. Ishning ushbu qismida quyidagi asosiy vazifalarni hal etish belgilab olindi:

- O'zbekistonda investitsiya faoliyatini muqobil moliyalashtirish amaliyoti va uning tahlilini amalga oshirish;
- investitsiya faoliyatini muqobil moliyalashtirishda islom moliya instrumentlaridan foydalanish holatini o'rganish;
- investitsiya faoliyatini muqobil moliyalashtirish usullariga ta'sir etuvchi omillarning ekonometrik tahlilini bajarish.

Bugungi kunda milliy iqtisodiyotimizni rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlaridan biri — investitsiya faoliyatini tartibga solishni takomillashtirish, mahalliy ishlab chiqaruvchilarning innovatsion faolligini oshirish hamda real sektorni modernizatsiya qilish uchun qulay investitsiya muhitini yaratishdan iborat. Shuningdek, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish uchun moliyaviy mablag'larni jalb etish investitsiya faoliyatining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Mamlakat iqtisodiyoti rivojlanib borar ekan, investitsion muhit jozibadorligini oshirish imkoniyatlari ham takomillashmoqda. Mahalliy va xorijiy investorlarga zamonaviy moliyalashtirishning ilg'or usullarini tatbiq etish uchun zarur shart-sharoitlar yaratilmoqda. Bugungi kunda investitsiya faoliyatini moliyalashtirishda muqobil manbalarni jalb qilish har qanday kompaniyani rivojlantirishning eng samarali vositalaridan biri sifatida qaraladi. Zarur mablag'larni jalb etish orqali kompaniyalar o'z ishlab chiqarish salohiyatini kengaytirish imkoniga ega bo'ladi.

Jahon tajribasi shundan dalolat beradiki, qulay investitsiya muhitini shakllantirmasdan hamda xorijiy investitsiyalarni milliy iqtisodiyotga faol jalb etmasdan turib, bozor iqtisodiyotiga o'tayotgan mamlakatlar jahon iqtisodiy hamjamiyatiga muvaffaqiyatli integratsiyalasha olmaydi. Shu maqsadda O'zbekiston xorijiy investitsiyalarni milliy iqtisodiyotga jalb etish jarayonini faollashtirish uchun real shart-sharoitlar yaratish maqsadida kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirmoqda. Ushbu chora-tadbirlar hududlarga investitsiyalarni yanada faol jalb etish maqsadlariga yo'naltirilgan bo'lib, bugungi kunda hududlar investitsion jozibadorligini oshirish borasida bir qator samarali ishlar amalga oshirilgan. Natijada, har bir hududda xorijiy investitsiyalarni jalb etishda sezilarli yuksalish va samaralarga erishilmoqda.

Iqtisodiyotdagi investitsiyalar hajmining yildan-yilga sezilarli ravishda ortib borishi muqarrar ravishda milliy ishlab chiqarish hajmining o'sishi orqali o'zining ijobiy natijalarini ko'rsatmoqda. Davlat tomonidan investitsiya faoliyatini rivojlantirishga berilayotgan e'tibor va qo'llab-quvvatlash natijasida yalpi ichki mahsulot (YAIM) hajmi hamda investitsiyalar miqdori barqaror o'sish sur'atlariga ega bo'lgan. Jumladan, 2019–2023-yillar oralig'ida investitsiyalar hajmi mutlaq o'sish sur'atlarini namoyon etgan. Mazkur davrda YAIM hajmi 2,3 martaga, asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalar esa 3,4 martaga ortgan (1-jadval).

1-jadval. Investitsiyalarning iqtisodiyot taraqqiyotidagi rolini belgilovchi ko'rsatkichlar dinamikasi¹

Ko'rsatkichlar	2019 yil	2020 yil	2021 yil	2022 yil	2023 yil
YAlpi ichki mahsulot, mlrd.so'mda	302536,8	406648,5	511838,1	580203,0	734632,9
Asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalar, mlrd.so'mda	72155,2	124231,3	189924,3	210195,4	244963,3
Qurilish ishlari, mlrd.so'mda	34698,0	51129,3	68854,4	37548,4	45802,7
Tashqi savdo aylanmasi, (mln. AQSH. dollari)	26566,1	33429,9	42177,8	36256	42072
Eksport, (mln. AQSH. dollari)	12553,7	13990,7	17901,7	15102	16611
Import, (mln. AQSH. dollari)	14012,4	19439,2	24276,1	21154	25461
Saldo, (mln. AQSH. dollari)	-1458,7	-5448,5	-6374,4	-6052	-8850

Jadval ma'lumotlariga ko'ra, 2019–2023-yillar davomida O'zbekiston iqtisodiyotida barqaror o'sish tendensiyasi kuzatilgan. Yalpi ichki mahsulot (YalM) hajmi 2019-yilda 302,5 trillion so'mdan 2023-yilga kelib 734,6 trillion so'mgacha o'sib, iqtisodiyot qariyb 2,4 barobarga kengayganini ko'rsatadi. Ushbu ko'rsatkich mamlakatda iqtisodiy faollikning ortgani va investitsion muhitning yaxshilanganidan dalolat beradi.

Asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalar hajmi ham izchil o'sishni namoyon etgan. 2019-yilda 72,1 trillion so'mni tashkil etgan bu ko'rsatkich 2023-yilda 244,9 trillion so'mga yetgan. Shu davr mobaynida investitsiyalar hajmi qariyb 3,4 barobarga oshib, iqtisodiyotning turli tarmoqlariga sarmoya kiritish faolligining kuchayganini tasdiqlaydi. Bunda davlat investitsiya dasturlari, to'g'ridan-to'g'ri xorijiy sarmoyalarni jalb etish va xususiy sektorning faollashuvi muhim omil sifatida xizmat qilgan.

Qurilish ishlari hajmi ham umumiy o'sish yo'nalishida bo'lsa-da, ayrim yillarda pasayish qayd etilgan. Xususan, 2021-yilda qurilish ishlari hajmi 68,8 trillion so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2022-yilda bu ko'rsatkich 37,5 trillion so'mga tushgan. Ushbu pasayish pandemiya oqibatlari, ayrim investitsion loyihalarning kechikishi hamda qurilish bozoridagi vaqtinchalik sustlashuv bilan izohlanadi. Biroq 2023-yilda hajm yana 45,8 trillion so'mga yetgani sohada tiklanish jarayonlarining boshlanganidan dalolat beradi.

Tashqi savdo aylanmasi ham tahlil qilingan davrda o'sish dinamikasini saqlab qolgan. 2019-yilda 26,6 milliard AQSh dollarini tashkil etgan tashqi savdo aylanmasi 2023-yilda 42 milliard dollardan oshgan. Eksport hajmi 12,5 milliard dollardan 16,6 milliard dollargacha o'sib, import hajmi esa 14,0 milliard dollardan 25,4 milliard dollarga yetgan. Bu esa mamlakat ichki bozorida talabning ortganini, shuningdek ishlab chiqarish uchun zarur xomashyo va texnologiyalar importining ko'payganini anglatadi.

Shu bilan birga, tashqi savdo saldosi salbiy ko'rinishda qolmoqda: 2019-yilda -1,45 milliard dollar bo'lgan saldo 2023-yilda -8,85 milliard dollarga yetgan. Bu holat importning eksportga nisbatan tezroq o'sayotganini bildiradi. Biroq importning katta qismi investitsiya loyihalari uchun zarur uskunalar va texnologiyalar xaridiga to'g'ri kelgani sababli, uzoq muddatli istiqbolda bu iqtisodiy samaradorlikni oshiruvchi omil sifatida baholanishi mumkin.

Umuman olganda, tahlil natijalari 2019–2023-yillarda O'zbekistonda iqtisodiy o'sishning asosiy drayverlaridan biri investitsiya faoliyati bo'lganini ko'rsatadi. Asosiy kapitalga yo'naltirilgan investitsiyalar hajmi va YalMning barqaror o'sishi mamlakatdagi makroiqtisodiy barqarorlik, moliyaviy resurslar jalb etish siyosati va iqtisodiy islohotlarning amaliy natijalarini tasdiqlaydi. Tashqi savdo aylanmasining kengayishi hamda qurilish sohasidagi faollik iqtisodiy faoliyatning diversifikatsiyasiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Mamlakat hududlari va iqtisodiyot tarmoqlariga yo'naltirilgan investitsiyalarni moliyalashtirish manbalari bo'yicha tarkibiy tuzilmani aks ettiruvchi 2-jadval ma'lumotlariga ko'ra, so'nggi yillarda ijobiy o'zgarishlar kuzatilgan. 2020–2023-yillar oralig'ida asosiy kapitalga investitsiyalar hajmi 107,3 trillion so'mdan 244,9 trillion so'mga yetgan, ya'ni 137,6 trillion so'mga yoki 228,09 foizga o'sish qayd etilgan. Ushbu natijalar mamlakatda investitsion muhitning yaxshilanayotganini, davlat va xususiy sektor ishtirokining kengayganini hamda moliyalashtirish manbalarining diversifikatsiyalanayotganini ko'rsatadi.

Markazlashgan investitsiyalar tarkibida 2020-yilda 34,4 trillion so'm bo'lgan hajm 2023-yilga kelib 54,7 trillion so'mga yetib, 15,8 foiz o'sish qayd etilgan. Bu asosan davlat budjeti mablag'lari hisobidan moliyalashtirilayotgan infratuzilma va ijtimoiy loyihalar hajmining ortgani bilan izohlanadi.

Budjet mablag'lari 2020-yildagi 4,1 trillion so'mdan 2023-yilda 18,7 trillion so'mga oshib, 4,5 baravar yoki 455 foizlik o'sishga erishgan. Bu holat davlat investitsiya siyosatining ijtimoiy yo'naltirilganligini ko'rsatadi.

Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasi tomonidan moliyalashtirilgan investitsiyalar nisbatan barqaror o'sishni saqlab qolgan bo'lib, 2020-yildagi 7,9 trillion so'mdan 2023-yilda 8,3 trillion so'mga yetgan. Bu 104 foizlik o'sishni

1 O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. O'zbekiston Respublikasining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlari, 2019–2023-yillar statistik to'plami. — Toshkent: O'zbekiston Respublikasi DSQ, 2024 yil. — 25-bet.

ifodalaydi. Mazkur jamg'arma asosan strategik infratuzilma, energetika va sanoat loyihalariga yo'naltirilgan mablag'lar orqali iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlab kelmoqda (2-jadval).

2-jadval. Asosiy kapitalga yo'naltirilgan investitsiyalarni moliyalashtirish manbalari, million AQSH dollari hisobida²

Ko'rsatkichlar	2020 yil	2021 yil	2022 yil	2023 yil	2020 yilda 2023 yilga nisbatan o'sishi	
					(+,-)	%
Asosiy kapitalga investitsiyalar	107333,0	189924,3	210195,4	244963,3	137630,3	228,09
shu jumladan:						
Markazlashgan investitsiyalar:	34448,4	50686,8	49876,2	54675,1	20226,7	158,0
byudjet mablag'lari	4124,1	14518,0	14897,1	18765,1	14 641,0	455,0
Davlat maqsadli jamg'armalari	5468,7	x	x	x	x	x
Bolalar sportini rivojlantirish jamg'armasi	271,2	x	x	x	x	x
Jismoniy tarbiya va sportni rivojlantirish jamg'armasi	x	31,3	26,1	54,2	x	x
Suv ta'minoti va kanalizatsiya tizimlarini rivojlantirish jamg'armasi	x	1759,2	1234,1	1967,1	x	x
Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasi	7894,8	6511,9	6734,1	8287,1	392,3	104,0
O'zbekiston Respublikasi kafolati ostidagi kreditlar	16689,6	27866,4	25437,1	32456,1	15766,5	194,0
Markazlashmagan investitsiyalar:	72884,6	139237,5	160319,2	190288,2	117403,6	261,0
korxona mablag'i	30062,9	39292,3	43231,0	45342,3	15279,4	150,0
aholi mablag'i	12127,8	16302,5	14567,2	18092,1	5964,3	149,0
to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiya va kreditlar	14660,4	58786,7	52432,1	59875,3	45214,9	408,0
tijorat banklari kreditlari va boshqa qarz mablag'lari	16033,5	24856,0	22134,0	27890,0	11856,5	173,0

Davlat kafolati ostidagi kreditlar 2020-yildagi 16,7 trillion so'mdan 2023-yilda 32,5 trillion so'mga oshib, qariyb 1,9 barobar ko'paygan. Bu xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlikda yirik investitsiya dasturlarining amalga oshirilayotganidan dalolat beradi. Markazlashmagan investitsiyalar esa umumiy investitsiya hajmining asosiy qismini tashkil etadi. 2020-yilda ularning hajmi 72,9 trillion so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2023-yilda bu ko'rsatkich 190,3 trillion so'mga yetgan. Bu 117,4 trillion so'mlik yoki 261 foizlik o'sishni anglatadi. Mazkur o'sish asosan xususiy sektor, korxonalar, aholi mablag'lari hamda to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar hisobiga ta'minlangan.

Korxonalar mablag'lari hisobidan amalga oshirilgan investitsiyalar 2020-yildagi 30,0 trillion so'mdan 2023-yilda 45,3 trillion so'mga oshgan bo'lib, bu 150 foizlik o'sishni ko'rsatadi. Aholi mablag'lari hisobidan moliyalashtirilgan investitsiyalar ham 2020-yildagi 12,1 trillion so'mdan 2023-yilda 18,1 trillion so'mga yetgan, ya'ni 49 foizga o'sgan.

To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar va kreditlar hajmi ayniqsa sezilarli sur'atda oshgan — 2020-yildagi 14,6 trillion so'mdan 2023-yilda 59,8 trillion so'mga yetib, 408 foizga ko'paygan. Bu O'zbekistonda investorlar ishonchining oshib borayotganini, investitsion muhitning ochiqqligi hamda barqarorligini tasdiqlaydi. Tijorat banklari kreditlari va boshqa qarz mablag'lari hajmi ham 2020-yildagi 16,0 trillion so'mdan 2023-yilda 27,9 trillion so'mga oshib, 73 foizlik o'sishni qayd etgan.

Umuman olganda, tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, 2020–2023-yillar davomida asosiy kapitalga yo'naltirilgan investitsiyalar hajmi ikki baravardan ortiq oshgan. Ushbu o'sishning asosiy manbalari sifatida xususiy sektor, xorijiy investitsiyalar va davlat kafolati ostidagi moliyalashtirish mexanizmlari muhim rol o'ynagan. Mazkur jarayonlar mamlakat iqtisodiyotida modernizatsiya, raqamlashtirish va ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytirish bo'yicha olib borilayotgan islohotlarning amaliy natijalarini yaqqol aks ettiradi.

² O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. Asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalar tarkibi va dinamikasi (2020–2023-yillar tahlili). — Toshkent: O'zbekiston Respublikasi DSQ, 2024 yil. — 27–29-betlar.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, so'nggi yillarda O'zbekiston iqtisodiyotida asosiy kapitalga yo'naltirilgan investitsiyalar hajmi izchil oshib bormoqda. Bu jarayon mamlakatda investitsion muhitning yaxshilanayotganini, iqtisodiyotni modernizatsiya qilish hamda yangi ishlab chiqarish quvvatlarini yaratish bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlarning samaradorligini tasdiqlaydi. Davlat budjeti mablag'lari hisobidan moliyalashtirilayotgan loyihalar ijtimoiy sohalarini rivojlantirish, infratuzilmani yaxshilash va hududlar o'rtasidagi iqtisodiy tafovutlarni kamaytirishga xizmat qilmoqda.

Markazlashmagan investitsiyalarning, xususan korxonalar, aholi hamda xorijiy investorlar ishtirokining ortib borishi mamlakatda bozor mexanizmlarining chuqurlashib borayotganidan dalolat beradi. Xorijiy investitsiyalar hajmining keskin ko'payishi esa O'zbekistonning xalqaro maydondagi iqtisodiy nufuzini mustahkamlab, investorlar ishonchining ortayotganini ko'rsatadi. Shu bilan birga, tijorat banklari kreditlari ham iqtisodiyotning muhim moliyaviy manbalaridan biriga aylanib bormoqda.

Biroq investitsiya siyosatini yanada samarali qilish uchun ayrim yo'nalishlarda takomillashtirish zarur. Avvalo, investitsiyalarni hududlar kesimida muvozanatli taqsimlash, iqtisodiy jihatdan orqada qolayotgan viloyatlarda ishlab chiqarish infratuzilmasini rivojlantirish lozim. Shuningdek, investitsiya loyihalarining natijadorligini oshirish maqsadida zamonaviy texnologiyalarni keng joriy etish, mahalliy xomashyo bazasiga asoslangan yuqori qo'shimcha qiymatli mahsulotlar ishlab chiqarishni kengaytirish muhim ahamiyatga ega.

Xorijiy investitsiyalarni jalb etish jarayonida huquqiy kafolatlarni mustahkamlash, soliqqa oid imtiyozlar tizimini soddalashtirish va ma'muriy to'siqlarni kamaytirish zarur. Shu bilan birga, investitsion loyihalarning monitoring tizimini kuchaytirish, ularning iqtisodiy samaradorligini baholash hamda natijalarga asoslangan moliyalashtirish mexanizmlarini joriy etish talab etiladi.

Umuman olganda, asosiy kapitalga yo'naltirilayotgan investitsiyalar hajmining oshishi O'zbekiston iqtisodiyotining barqaror o'sish sur'atlarini ta'minlashda hal qiluvchi omil bo'lib xizmat qilmoqda. Kelgusida ham investitsiya siyosatini davlat va xususiy sektor hamkorligi asosida amalga oshirish, milliy ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlash va xorijiy kapitalni iqtisodiyotning strategik tarmoqlariga jalb etish mamlakatning barqaror rivojlanish yo'lida ustuvor yo'nalishlardan biri bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF–60-son Farmoni. — *Toshkent*, 2022-yil 28-yanvar.
2. O'zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi ma'lumotlari. — *Investitsiya dasturlari tahlili bo'yicha hisobot*, 2024 yil. — 35–48-betlar.
3. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. *O'zbekiston Respublikasining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlari, 2019–2023-yillar statistik to'plami*. — Toshkent: DSQ, 2024-yil. — 25–27-betlar.
4. Shernaev A. A. *Investitsiya loyihalarini loyihaviy moliyalashtirish tamoyillari asosida rivojlantirish yo'nalishlari*. — "Iqtisodiyot va ta'lim" jurnali, №3, 2023-yil. — 40–46-betlar.
5. Abduqodirov A. A., Raxmonov Sh. R. *Moliyaviy menejment: nazariya va amaliyot*. — Toshkent: "Iqtisodiyot" nashriyoti, 2021 yil. — 212-bet.
6. Karimov A. M. *Investitsiyalar iqtisodiy o'sish omili sifatida*. — Toshkent: "Fan va texnologiya" nashriyoti, 2020-yil. — 158–172-betlar.
7. World Bank Group. *Uzbekistan: Country Economic Memorandum 2024*. — Washington D.C.: The World Bank, 2024. — p. 44–52.
8. Asian Development Bank. *Uzbekistan: Strengthening Public–Private Partnership Framework for Sustainable Development*. — Manila, 2023. — p. 33–40.
9. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2023-yil 12-dekabrda "Investitsiya dasturlarini amalga oshirishni monitoring qilish tartibi to'g'risida"gi 716-son qarori.
10. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. *Moliyaviy barqarorlik sharhi*. — Toshkent, 2023-yil 4-chorak. — 11–15-betlar.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
